6. Kur'an ve Sünnete Bağlılık ile İlgili Hadis Metinleri

1

إِنَّ رَسُولَ اللّٰهِ قَالَ :

« تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا مَا تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا: كِتَابَ اللّٰهِ، وَسُنَّةَ نَبِيِّهِ »

Resulullah şöyle buyurmuştur:

"Size sıkı tutunduğunuz sürece yolunuzu şaşırmayacağınız iki şey bıraktım: Allah'ın Kitâb'ı ve Resulünün sünneti."

(İmam Mâlik, Muvattâ, Kader, 3.)

2

قَالَ عُمَرُ: أَمَا إِنَّ نَبِيَّكُمْ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ قَالَ:

« إِنَّ اللّٰهَ يَرْفَعُ بِهٰذَا الْكِتَابِ أَقْوَامًا، وَيَضَعُ بِهِ اٰخَرِينَ »

Ömer b. Hattâb (r.a.) dedi ki: Nebîniz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Allah şu Kur'an'la (amel eden) kavimleri yükseltir, (amel etmeyen) diğerlerini de alçaltır."

(Müslim, Müsâfirîn, 269.)

3

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

« كُلُّ أُمَّتِى يَدْخُلُونَ الجَنَّةَ اِلَّا مَنْ أَبٰى، قَالُوا يَا رَسُولَ اللّٰهِ، وَمَنْ يَأْبٰى؟ قَالَ مَنْ أَطَاعَنِى دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ عَصَانِى فَقَدْ أَبٰى »

Ebu Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Ümmetimin tamamı cennete girecektir. Yüz çevirenler hariç." Bunun üzerine oradakiler: "Ya Resulallah kim cennetten yüz çevirir ki?" diye sordular. Peygamber Efendimiz şöyle cevap verdi: *"Kim bana itaat ederse cennete girer. Kim bana karşı gelirse o yüz çevirmiştir."*

(Buhârî, İ'tisâm, 2.)

4

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:

« دَعُونِى مَا تَرَكْتُكُمْ، إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِسُؤٰالِهِمْ وَاخْتِلاَفِهِمْ عَلٰى أَنْبِيَائِهِمْ، فَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ »

Ebu Hüreyre'nin (r.a.) bildirdiğine göre, Nebî şöyle buyurmuştur:

"Sizi bıraktığım konularda siz de beni kendi halime bırakınız. Sizden öncekilerin helak oluş sebebi, (gereksiz) soru sormaları ve peygamberlerine muhalefet etmeleridir. Size bir şeyi yasakladığımda ondan mutlaka kaçınınız; bir şeyi emrettiğimde ise gücünüzün yettiği nispette onu yerine getiriniz."

(Buhârî, İ'tisâm, 2; Ayrıca bk. Müslim, Hac, 412.)

5

قَالَتْ عَائِشَةُ: صَنَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا فَرَخَّصَ فِيهِ، فَتَنَزَّهَ عَنْهُ قَوْمٌ، فَبَلَغَ ذٰلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَخَطَبَ فَحَمِدَ اللّٰهَ ثُمَّ قَالَ:

« مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَتَنَزَّهُونَ عَنِ الشَّيْءِ أَصْنَعُهُ، فَوَاللّٰهِ إِنِّى لَأَعْلَمُهُمْ بِاللّٰهِ، وَأَشَدُّهُمْ لَهُ خَشْيَةً »

Aişe (r.a.) der ki: Resulullah (s.a.v.) bir iş yaptı ve yapılmasına da ruhsat verdi. Bazı kimseler ise o işi yapmaktan çekinip kaçındı. Onların bu davranışı kendisine ulaşınca Efendimiz şöyle buyurdu:

"Bazılarına ne oluyor ki, benim bizzat işlediğim (ve yapılmasına ruhsat verdiğim) bir şeyi işlemekten (hoşlanmıyor ve) çekiniyorlar. Allah'a yemin ederim ki, ben Allah'ı onlardan daha iyi bilir ve Allah'a karşı onlardan çok daha fazla korku duyarım."

(Buhârî, İ'tisâm, 5.)

6

عَنْ أَبِى سَعِيدٍ اَلْخُدْرِىّ، عَنِ النَّبِىّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:

« لَتَتْبَعُنَّ سَنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، شِبْرًا شِبْرًا وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ، حَتّٰى لَوْ دَخَلُوا جُحْرَ ضَبٍّ تَبِعْتُمُوهُمْ قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللّٰهِ، اَلْيَهُودُ وَالنَّصَارٰى؟ قَالَ: فَمَنْ؟ »

Ebu Saîd el-Hudrî'nin (r.a.) rivayet ettiğine göre, Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu:

"Muhakkak sizler, sizden önceki ümmetlerin yollarını karış karış, arşın arşın takip edeceksiniz. Hatta onlar bir keler deliğine girseler, onların peşinden gideceksiniz." Biz: "Ya Resulallah! Yahudi ve Hristiyanlara mı?" dedik. Peygamberimiz:

"Başka kim olur ki?" buyurdu.

(Buhârî, İ'tisâm, 14.)

7

عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِى كَرِبَ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ:

« أَلَا إِنِّى أُوتِيتُ الْكِتَابَ، وَمِثْلَهُ مَعَهُ، أَلَا يُوشِكُ رَجُلٌ شَبْعَانُ عَلٰى أَرِيكَتِهِ يَقُولُ عَلَيْكُمْ بِهٰذَا الْقُرْاٰنِ فَمَا وَجَدْتُمْ فِيهِ مِنْ حَلَالٍ فَأَحِلُّوهُ، وَمَا وَجَدْتُمْ فِيهِ مِنْ حَرَامٍ فَحَرِّمُوهُ »

Mikdâm b. Ma'dîkerib'in (r.a.) bildirdiğine göre Resulullah şöyle buyurmuştur:

"Dikkatinizi çekerim! Bana Kitapla birlikte onun benzeri verildi. Şuna dikkat edin! Yakında rahat koltuğuna kurulmuş karnı tok bir adam şöyle diyecek: Bu Kur'an size yeter; onda neyi helal bulursanız onu helal sayın, neyi de haram bulursanız onu da haram bilin."

(Ebu Dâvûd, Sünne, 6; Ayrıca bk. Tirmizî, İlim, 10.)

OKUMA PARÇASI

SÜNNETE BAĞLILIĞIN ÖNEMİ

عَنْ جَابِرٍ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وسَلَّمَ

« مَثَلِى وَمَثَلُكُمْ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَوْقَدَ نَاراً فَجَعَلَ الْجَنَادِبُ وَالْفَرَاشُ يَقَعْنَ فِيهَا وَهُوَ يَذُبُّهُنَّ عَنْهَا وَأَنَا اٰخِذٌ بِحُجَزِكُمْ عَنِ النَّارِ ، وَأَنْتُمْ تَفَلَّتُونَ مِنْ يَدِى »

Câbir radıyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Benim ve sizin durumunuz, ateş yakıp da ateşine çekirgerler ve kelebekler düşmeye başlayınca, onlara engel olmaya çalışan adamın durumuna benzer. Ben sizi ateşten korumak için kuşaklarınızdan tutuyorum, siz ise benim elimden kurtulmaya, ateşe girmeye çalışıyorsunuz."

(Müslim, Fezâil, 19.)

HADİSİN SAHABİ RAVİSİ: CÂBİR B. ABDULLAH

Hicretten 16 yıl önce Medine'de doğdu. Babası Uhud Gazvesi'nde ilk şehid düşen sahabi Abdullah b. Amr b. Harâm'dır. Babası hayatta iken 9 kız kardeşine bakmak için savaşlara katılamamıştı. Babasının vefatından sonra Peygamber Efendimizle birlikte 19 gazvede bulundu. Câbir radıyallahu anh İkinci Akabe Bîatı'na katılan 70 kişilik heyetin en küçük üyesiydi.

Peygamber Efendimiz Câbir'i çok severdi. Zaman zaman onu devesinin arkasına bindirir, hastalandığında ziyaretine giderdi. Babası geride bir hayli borç bırakarak şehid olduğu zaman Câbir bu borçları ödemekte zorluk çekti. Çoğu Yahudi olan alacaklılar borcunu hemen ödemesini istiyorlardı. Fakat onun hurma bahçelerinden başka geliri yoktu. Üstelik o yıl mahsul de azdı. Resul-i Ekrem Efendimiz toplanan hurmaları öbekler halinde yığdırdı. Mübarek eline ölçeği alarak herkese alacağını vermeye başladı. Fahr-i Cihân Efendimizin bir mûcizesi olarak Câbir'in bütün borçları ödendiği gibi hurmaların hiç eksilmediği görüldü.

Zâtürrikâ Gazvesi'nden dönerken Efendimiz onunla sohbet etti. Yeni evlendiğini, birçok borcu bulunduğunu öğrenince devesini kendine satmasını istedi. Uzun bir pazarlıktan sonra, Medine'ye varınca teslim etmek şartıyla Nebiyy-i Muhterem Efendimiz Câbir'den devesini satın aldı. Câbir deveyi teslim etmek üzere getirdiğinde, Resulullah Efendimiz ona olan borcunu ödedikten sonra başka deveyi de kendisine hediye etti. Efendimizin bu eşsiz yardım şekli Ashab-ı Kirâmı duygulandırdı. Bu olay daha sonraları deve gecesi anlamında Leyletü'l-baîr diye anıldı. Resul-i Kibriyâ o gece Câbir için 25 defa istiğfâr etti.

Binden fazla hadis rivayet ettikleri için "müksirûn" diye anılan yedi sahabiden biri olan Câbir radıyallahu anh, mükerrerleriyle birlikte 1540 hadis rivayet etmiştir. Bizzat kendisinin Hz. Peygamberden duymadığı bir hadisi Ashab-ı Kirâmdan Abdullah b. Üneys'in

bildiğini haber aldı. Bu hadis, üzerinde mazlum hakkı bulunan kimsenin cennete giremeyeceğine dairdi. Câbir bu hadisi Peygamber Efendimizden duyan ilk ağızdan bizzat işitmek istedi. Fakat bu sahabi Şam'a yerleşmişti. Câbir yılmadı. Bir deve satın alarak Medine'den yola çıktı. Bir ay süren uzun bir yolculuktan sonra Şam'a vardı ve hadisi Abdullah b. Üneys'e sorarak öğrendi.

Hayatının sonlarına doğru gözlerini kaybetti ve 78 (697) yılında 94 yaşında Medine'de vefat etti. Medine'de en son vefat eden sahabi Câbir b. Abdullah idi.

Allah ondan razı olsun.

HADİSİN AÇIKLAMASI

Bu hadis, Peygamber Efendimizin ümmetine olan şefkat ve merhametinin, onlara bir zarar gelmemesi için ne kadar gayret gösterdiğinin delilidir. Kendilerini ateşe atan pervaneler, bilgisizlik ve idraksizlikleri sebebiyle böyle yapıyor ve helak oluyorlar. Oysa insanoğlu akıl ve idrak sahibidir. Bu vasıflara sahip olmayan hayvanlar gibi hareket etmemesi gerekir. İnsanın içine gireceği ateş cehennemdir. Cehennemden, onun yakıcı ateşinden korunmanın ve kurtulmanın yolu Allah ve Resulü'nün emir ve tavsiyelerine uymak, helal-haram sınırını bilip tanımakla mümkündür. Peygamber Efendimiz, "Ben sizi ateşten korumak için kuşaklarınızdan tutuyorum." derken, size helal ve haramın hudutlarını öğretiyor, insanı cehenneme götüren davranışlardan sizi haberdar ediyorum; buna rağmen siz, nefislerinizin arzusuna uyarak haramlara dalıyor, cehenneme girmenizi gerektirecek işler yapıyorsunuz, demek istiyor.

Gerçekten Kur'an ve Sünnet, hangi amellerin insanı cennete götüreceğini, hangilerinin cehenneme girmeye sebep olacağını çok açık bir şekilde ortaya koymuş, gözler önüne sermiştir. Yanmakta olan bir ateşe cırcır böceklerinin ve pervanelerin gelip düştüğünü, yanıp helak olduğunu nasıl apaçık görüyorsak, cehennemlik ameller de onun kadar apaçık bellidir. Bu yasakları çiğneyenler, günahları ve dünyalık şehvetleri sebebiyle cehennem ateşinde yanacaklardır. Bu, Allah'a ve Peygamberine itaat etmemenin, emirlerine uymamanın sonucudur.

[Nevevî, Riyâzü's-sâlihîn Peygamberimizden Hayat Ölçüleri (Tercüme ve şerh: M. Yaşar Kandemir vd.), C 1, s. 571-572; a.g.e, C 1, s. 104-105.]

HADİSTEN ÖĞRENDİKLERİMİZ

1. Peygamber Efendimiz ümmetine karşı son derece merhametli ve şefkatlidir. Onun sünnetine uyanlar şefaatine ulaşırlar, karşı gelenler ise kendi nefislerine zulmetmiş olurlar ve cehenneme girerler.

2. İnsanların büyük bir çoğunluğu bilgisizdir. Peygamberler ise insanları uyarmak için gönderilmişlerdir.

3. Uyarıya kulak asmayanlar, helal ve haramı gözetmeyenler, mümin de olsalar cehenneme girerler.

4. Peygamberimizin sünnetleri ve uyarıları ümmetine kıyamete kadar rehberdir.